

Vēl mazapgūtas finansējuma iespējas

Līdz šim Eiropas Komisijas administrētajā programmas *Horizon 2020* iniciatīvā *SME Instrument*, kas domāta mazo un vidējo uzņēmumu atbalstam, startējuši vairāk nekā 80 Latvijas uzņēmumi, no kuriem atbalstīti ir trīs

Horizon 2020 neoficiāli var iedalīt divās daļās – atbalsts pētniecībai un atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem (apakšprogrammā *SME Instrument*). Programmas kopējais budžets ir 80 miljardi eiro, un tā orientējas uz izcilību zinātnē, līdera lomu rūpniecībā un sabiedrības problēmu risināšanu. Programmas finansējums uzņēmējiem būs pieejams līdz 2020. gadam.

Līdzfinansē 70%

Visi *SME Instrument* projektu uzsaukumi iedalās trijās fāzēs – idejas izpētei un pārbaudīšanai, īstenošanai un komercializācijai. Pirmās fāzes, kas domāta idejas pārbaudīšanai, līdzfinansējuma maksimums ir 50 tūkstoši eiro un atbalsta intensitāte – 70%, kas nozīmē, ka projekta kopējais budžets var būt līdz 71 tūkstotim eiro. Šis finansējums domāts pētījuma veikšanai, lai uzņēmējs pārliecinātos, ka tā idejai ir potenciāls, būs pieprasījums tirgū. Pirmās fāzes projektu var īstenot sešus mēnešus. Otrā fāze domāta idejas realizācijai, lai pēc projekta īstenošanas būtu iespējams produktu vai pakalpojumu sākt piedāvāt tirgū. Šīs fāzes līdzfinansējuma apjoms ir līdz 2,5 miljoniem eiro un projektu īstenošanas laiks ir no viena līdz diviem gadiem. «Uzņēmumiem būs vieglāk pieejams riska kapitāls un privātās investīcijas, ja tie būs realizējuši kādu no *SME Instrument* pirmajām divām fāzēm,» uzsvēr Inga Valdmāne, Eiropas Biznesa atbalsta tīkla (EEN) Latvijā koordinatore. Savukārt trešā fāze ietver koučingu, ja tas uzņēmumam nepieciešams. Šai daļai nav paredzēts konkrēts finansējums, uz ko uzņēmums varētu pretendēt un saņemt. «Uzņēmumiem, kuri to vēlas, tiek veikta biznesa novērtēšana, atklājot, kurā no darbības sfērām ir kādas problēmas – administrācijā, vadībā, marketingā u.tml. Eiropas Komisijai ir milzīga datubāze, no kuras katras valsts EEN piesaista speciālistu, kas palīdz uzņēmumam konkrētās nepilnības novēršanā,» saka I. Valdmāne.

SME Instrument finansējums ir grants, no kura 70% piešķir

«Mums ir pieredze šajā programmā, bet pagaidām tā vēl nav veiksmīga, tomēr tas nenozīmē, ka esam metuši plinti krūmos,» saka Māris Gailis, SIA Veset valdes loceklis.

Eiropas Komisija, bet pašam uzņēmumam jāiegulda 30%. I. Valdmāne stāsta, ka atkarībā no projekta lieluma un apstākļiem, EK piešķir priekšfinansējumu 50% apmērā no līdzfinansējuma apmēra. «Ja ir ļoti riskants projekts un redzams, ka uzņēmumam pašam nav pietiekamas finansiālās garantijas, priekšfinansējuma apjoms tiek samazināts un projekta realizācija tiek stingrāk uzraudzīta,» viņa skaidro. Atšķirībā no zinātnes projektiem, uzņēmumiem, kuri piesakās *SME Instrument* programmā, iespējams startēt individuāli un nav obligāti nepieciešams veidot konsorciju ar citiem uzņēmumiem vai organizācijām.

3 no 84

Horizon 2020, tostarp *SME Instrument* programma, darbojas kopš 2014. gada. Līdz šim *SME Instrument* pirmajā fāzē pieteikumus iesnieguši 84 Latvijas uzņēmumi, bet uz otrās fāzes līdzfinansējumu ir kandidējušas divas kompānijas. Pirmajā fāzē finansējumu izdevies piesaistīt trim uzņēmumiem.

Līderi projektu iesniegšanā Eiropā ir Itālijas, Spānijas un Lielbritānijas uzņēmumi ar vairākiem simtiem pieteikumu.

Pagājušā gada beigās Latvija pēc projektu pieteikumu skaita bija 18. vietā – tobrīd bija iesniegti 27 projekti. Tomēr, vērtējot atbalstīto projektu īpatsvaru, I. Valdmāne no-

tāti ir zviedriem un angļiem. Šo valstu uzņēmējus cenšamies piesaistīt kā konsultantus mūsu uzņēmumiem,» saka I. Valdmāne. Analizējot klupšanas akmeņus Latvijas uzņēmumiem, kuru projekti nav atbalstīti, viņa teic, ka lielākā problēma ir tā, ka kompānijas iesniedz projektu, nepaskatoties, ka līdzīgi risinājumi jau

nozīmē, ka esam metuši plinti krūmos. Mums ir mazais uzņēmums, kas nodarbojas ar IT un attīsta mākoņpakalpojumu profesionālās televīzijas jomā. Uzskatījām, ka tas ir inovatīvi gan Eiropas, gan pasaules līmenī un sagatavojām pieteikumu,» stāsta Māris Gailis, SIA Veset valdes loceklis. Uzņēmums ieguldījis darbu, konsultējies, tomēr pieteikumu uzrakstīja saviem spēkiem un iesniedza šī gada februārī. Pēc divarpus mēnešiem saņēma salīdzinoši labu vērtējumu, taču finansējumu neieguva. Tā kā projektu var uzlabot un iesniegt vairākkārt, uzņēmums piesaistīja ekspertu, kam ir pieredze šādu projektu vērtēšanā, uzlaboja savu pieteikumu un iesniedza vēlreiz. «Saņēmām atbildi, kur bija par 30% sliktāks vērtējums. Konstatējām, ka tā ir tāda melnā kaste – četri vērtētāji, katru reizi citi un 90% gadījumu viņi nav nozāres speciālisti,» teic M. Gailis. Tagad uzņēmums noalgojis konsultantu no Londonas un iesniegs projektu vēlreiz. Programmā maksimālais pie-

» Ar jaunu risinājumu izstrādi DPA vēlas nodrošināt atpazīstamību Eiropas līmenī un atrast nišu, kurā attīstīt darbību, veselīgi konkurējot ar citiem tirgus spēlētājiem,

Elza Ozola, sDPA Eiropas projektu vadītāja

rāda, ka ES vidējais atbalstīto projektu rādītājs ir 7,3%, Latvijas – nedaudz zem 4%. Līdere ir Malta, tomēr, lai arī tās atbalstīto projektu īpatsvars ir 20%, tās uzņēmumi iesnieguši tikai piecus projektus. «Labākie atbalstīto projektu rezul-

ir iesniegti un ideja, kas pašiem šķiet inovācija, globālā mērogā tik īpaša nemaz nav.

Mēģina vēlreiz

«Mums ir pieredze šajā programmā, bet pagaidām tā vēl nav veiksmīga, tomēr tas ne-

ejamais līdzfinansējums ir 2,5 miljoni eiro, un uzņēmums iesniedzis projektu, kas pretendē uz aptuveni 2,4 miljoniem eiro. «Ejam gandrīz uz maksimumu,» saka M. Gailis. Viņš piebilst, ka nepieciešams rūpīgi izstrādāts biznesa plāns un naudu tā vienkārši par skaistām acīm neviens nedod. Konkurss ir milzīgs, jo katrā kārtā piesakās daudz uzņēmumu.

Gaida rezultātus

Arī DPA Eiropas projektu vadītāja Elza Ozola norāda, ka šajā programmā ir liela konkurence un ar pirmo iesniegšanas reizi reti kuram izdodas saņemt finansējumu. «Viens no *Horizon 2020* mērķiem ir veicināt mazo un vidējo uzņēmumu ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi un palielināt inovācijas līmeni tajos. Atbalstītas tiek dažādas aktivitātes un vajadzības visā inovācijas ciklā, tādējādi radot ātrāk augošu un starptautiski aktīvus uzņēmumus. Mazie un vidējie uzņēmumi var piedalīties visās pētniecības, attīstības un inovācijas aktivitātēs, kuras ved uz rezultātu izmantošanu un komercializāciju. Tie ir arī līdztiesīgi piedalīties kopīgos pētniecības, attīstības un inovācijas projektos visās tematiskajās prioritātēs,» saka E. Ozola. Pēc viņas teiktā, DPA savas idejas attīsta divos virzienos – biometrijas tehnoloģiju izstrādē un t.s. inteligento transporta sistēmu risinājumu izstrādē. Pagaidām uzņēmums saņēmis augstu vērtējumu abos virzienos, bet gala novērtējums vēl tiek gaidīts.

DPA šobrīd aktīvi piedalās vairākos projektos paralēli, gatavojot pieteikumus jaunām atbalsta programmām. Sīkāk darba rezultātus varēs komentēt tikai 2016. gada sākumā. Vaicāta, kā dalība šajā programmā palīdzējusi uzņēmuma attīstībā, viņa teic, ka nebijušu produktu attīstība rada plašas iespējas apgūt jaunas nišas un attīstīties citos tirgos. «Ar jaunu risinājumu izstrādi DPA vēlas nodrošināt atpazīstamību Eiropas līmenī un atrast nišu, kurā attīstīt darbību, veselīgi konkurējot ar citiem tirgus spēlētājiem,» teic E. Ozola.

Anda Asere